

L1966:621 inom Starrkärr 2:6, Ödsmåls socken Stenungsunds kommun, Västra Götalands län

Arkeologisk förundersökning

**L1966:621 inom Starrkärr 2:6, Ödsmåls socken,
Stenungsunds kommun, Västra Götalands län**

Arkeologisk förundersökning

Lina Håkansdotter

L1966:621 inom Starrkärr 2:6, Ödsmåls socken, Stenungsunds kommun, Västra Götalands län
Arkeologisk förundersökning

Rapport 2022:5

© Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ 2022

Länsstyrelsebeslut dnr: 431-39412-2021

Uppdragsnummer i Fornreg: 202101416

Lämningsnummer: L1966:621

Fastigheter: Starrkärr 2:6, Ödsmål socken, Stenungsunds kommun, Västra Götalands län

Belägenhet i SWEREF 99: Norr 6445735 m, Öst 314059 m

Höjd över havet: 30 meter

Undersökningsområdets storlek: 3500 m²

Beställare: Johannes Verger

Projektnummer: G2127

Projektansvarig: Karin Berggren

Fältansvarig: Karin Berggren

Övrig personal: Lina Håkansdotter

För personalens meriter hänvisas till Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativs hemsida

Fältarbetstid: 2021-11-01 – 2021-11-02

Arkiv: Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen

Omslagsbild: Arbetsbild föreställande grävmaskin och kullen med parkslide i bakgrunden. Foto mot V.

Kartor och situationsplaner: Framställda av Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ med data från Fornsök och Lantmäteriet (medgivandeavtal © Lantmäteriet Dnr R50321710_140001, GSD-Terrängkartan efter Lantmäteriets Öppna data, CC0 Creative commons)

Redigering och layout: Sara Lyttkens, Berglund Lyttkens AB

Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Slakthusgatan 8 A

415 02 GÖTEBORG

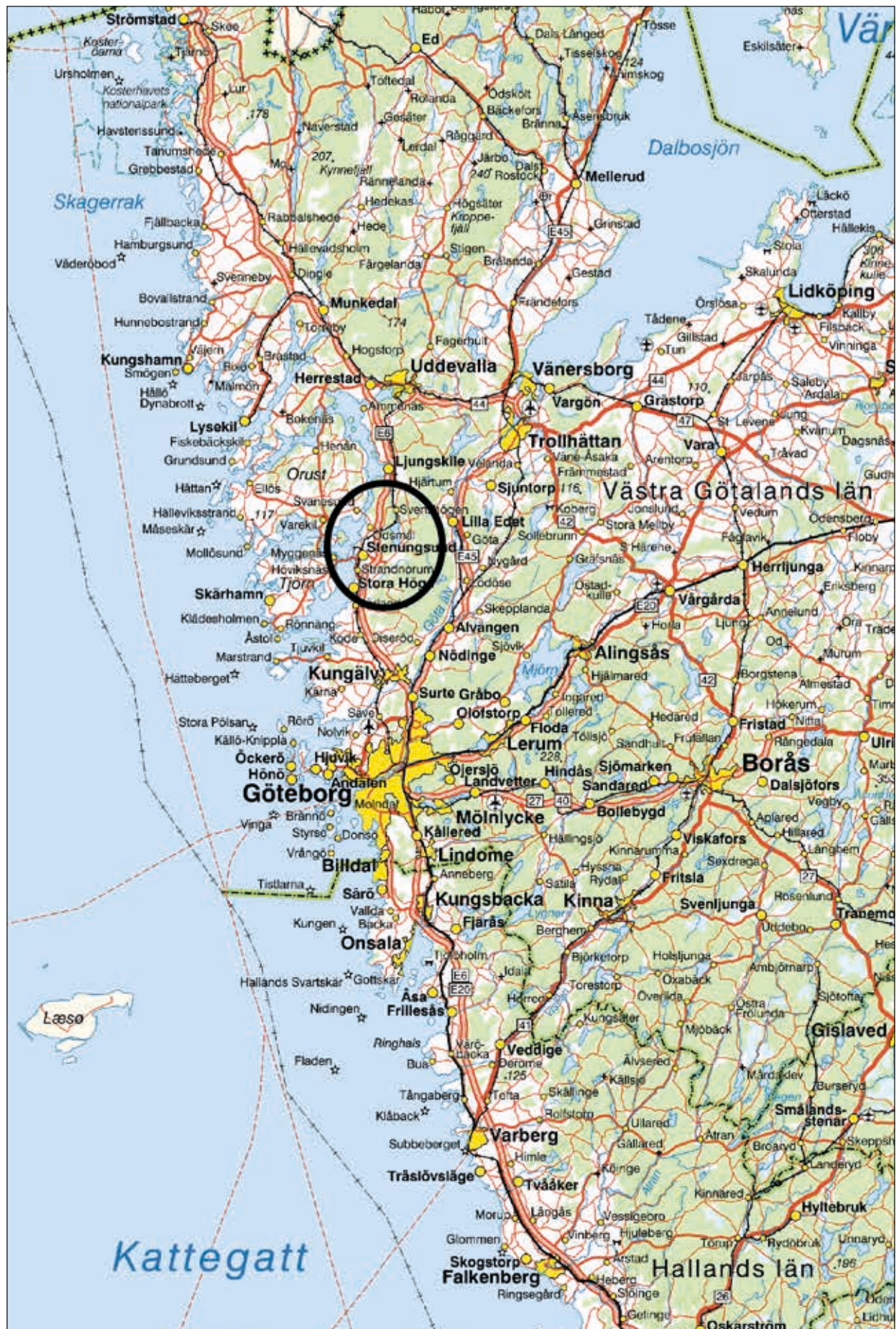
www.riogbg.se

kontakt@riogbg.se

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Bakgrund.....	6
Undersökningsområdet.....	6
Tidigare fynd och undersökningar.....	10
Syfte.....	10
Metod.....	10
Undersökningsresultat.....	10
Tolkning.....	10
Resultat gentemot undersökningsplanen.....	12
Antikvarisk bedömning.....	12
Källor.....	13
Bilagor.....	15

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

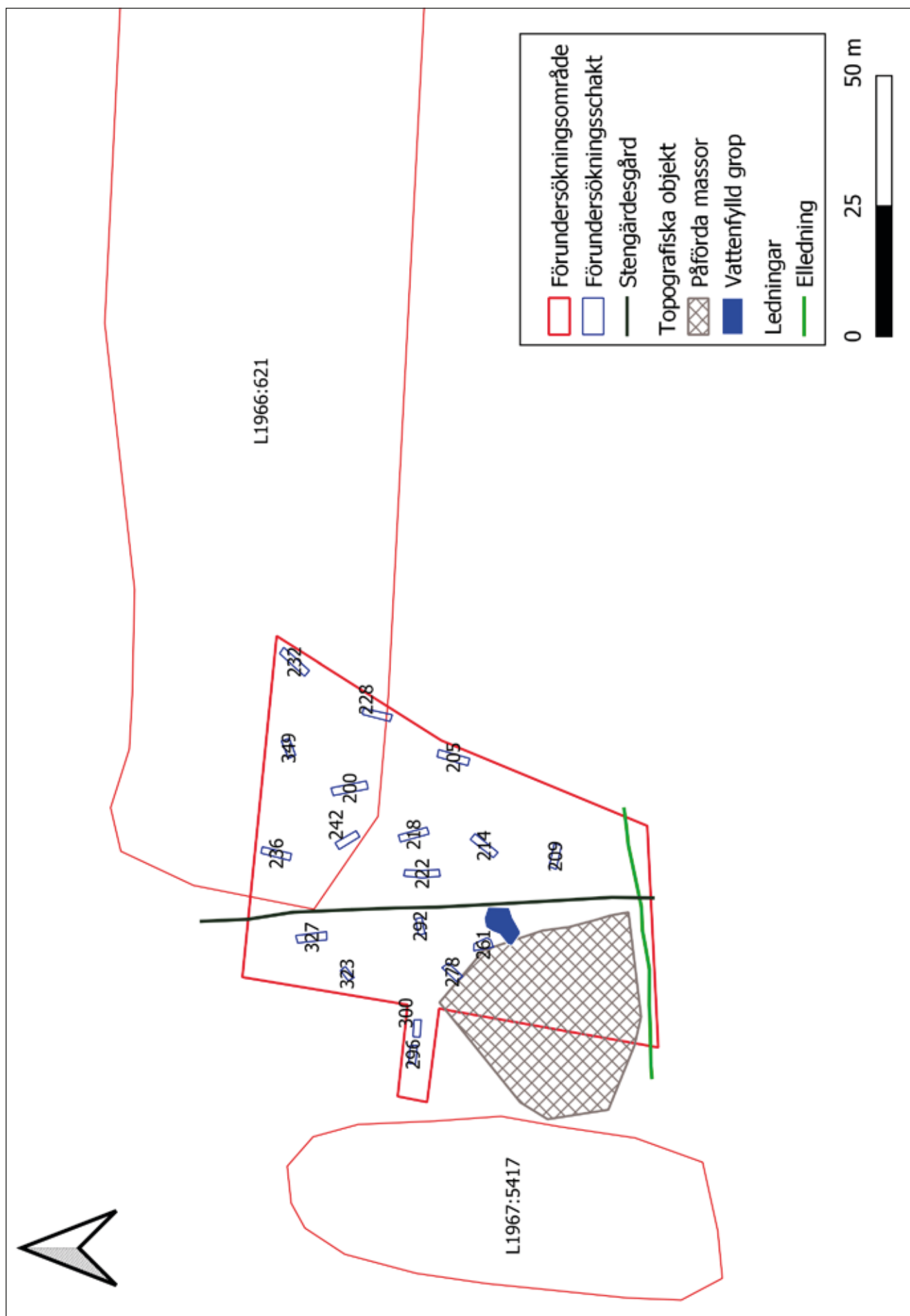
Figur 1. Översiktskarta med förundersökningsområdet markerat (ring) Skala 1:1 000 000.

L1966:621 inom Starrkärr 2:6, Ödsmåls socken, Stenungsunds kommun, Västra Götalands län

Arkeologisk förundersökning

Sammanfattning

Inför byggnation av två enbostadshus har Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ genomfört en arkeologisk förundersökning av en del av fornlämningen L1966:621, en stenåldersboplats, inom fastigheten Starrkärr 2:6, Ödsmål socken, Stenungsunds kommun. Förundersökningen utfördes på uppdrag av privatperson efter länsstyrelsebeslut med diarienummer 431-39412-2021, och genomfördes under två dagar i november 2021. Undersökningen resulterade inte i något arkeologiskt material, och inga hinder kvarstår för exploatering inom förundersökningsområdet.

Figur 3. Översikt över förundersökningsområdet med omgivande fornlämningar. Skala 1:1000.

Figur 5 (t.v). Mellersta delen av förundersökningsområdet. Stengärdesgården i förgrunden och S242 där bakom. Foto mot NO.

Figur 6 (t.h). Sydöstra delen av förundersökningsområdet, strax intill vägen. Foto mot V.

Figur 7 (t.v). Sydvästra delen av förundersökningsområdet med de påförda massorna och parkslidesnåret strax bakom bilarna. Foto mot O.

Tidigare fynd och undersökningar

Redan år 1920 undersöktes L1967:5417, även känd som RAÄ Ödsmål 95, i en utgrävning som resulterade i ett rikt fyndmaterial av både flintor, bergartsyxor, keramik och rester av vad som tolkas vara flatmarksgravar. Platsen är välkänd inom stenåldersforskningen som den första västsvenska Lihultboplatsen som undersöktes och dokumenterats i större skala (Andersson & Wigforss 2004:14).

Utgrävningen, som genomfördes av Georg Sarauw (Göteborgs stadsmuseum, Arkeologisk arkivrapport nr 1920:3), gjordes i kanten av ett grustag. Omkring 150 m² av boplatsen undersöktes, och fyndmaterialet var omfattande. Förutom anläggningar i form av härdar och gropar tillvaratogs 47 stycken lihultyxor, segmentknivar, skrapor, samt talrika avslag av grönsten och flinta.

Arkivrapporten nämner även ett fynd av en båtformad skafthålsyxa (stridsyxa), spridda keramikskärvor samt ett intakt lerkärl av förromersk typ (ibid). Urnan påträffades i en mindre grop med sotig fyllning, som även innehöll "kalkkonkretioner", vilka Sarauw bedömde kunde vara rester efter brända ben. I samband med denna notering anger Sarauw också att det enligt uppgift till honom har observerats "markgravar" i grustaget (ibid, 15).

Förutom att fornlämningen L1967:5417 utgörs av en senmesolitisk Lihultboplats, finns alltså möjligheten att den omfattar ett flatmarksgravfält av okänd utbredning. Utöver detta dokumenterade Sarauw en kolningsgrop inom sitt undersökningsområde. Av allt att döma undersöktes endast en del av fornlämningen L1967:5417 vid 1920 års utgrävning. Lämningen var sålunda inte att betrakta som avgränsad i något väderstreck.

Den intilliggande boplatsen L1966:621 är registrerad som fornlämning baserat på en inventering i början av 1970-talet, då det enligt Fornsök (2021) påträffades "7–8 flintavslag och några flintbitar" inom ett 60 x 200 meter stort område. Baserat på topografiska förhållanden på platsen är det rimligt att anta att de observerade fynden inom L1966:621 skulle kunna ha ett kronologiskt och rumsligt samband med L1966:5417.

Endast cirka 200 meter från det nu aktuella området förundersöktes år 2016 boplatsen L1967:5263, vilket resulterade i fynd av cirka 200 avslag, spån, kärnor och en skrapa av flinta, samt en grop med kolstänk i fyllningen.

Syfte

Syftet med förundersökningen var att fastställa huruvida fornlämningar påverkades av den planerade bebyggelsen, samt att förse Länsstyrelsen med beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning.

Metod

Fältarbetet kom att omfatta undersökning av delytor genom att sökschakt upptogs med hjälp av grävmaskin. Sammanlagt 18 sökschakt drogs inom undersökningsområdet.

En cirka 40 x 35 meter stor yta i undersökningsområdets sydvästra del visade sig bestå av påförda massor, och var därtill kraftigt bevuxen med den invasiva växten parkslide (se figur 8). Detta område ansågs inte möjligt att undersöka och inga schakt drogs där. Därtill var undersökningsområdet till stor del skogbevuxet, samt bevuxet med sly och ris.

En stengärdesgård löpte genom en del av området, och i förundersökningsområdets norra del löpte en bäck. Detta innebar att schakt inte kunde dras överallt i området.

Undersökningsresultat

Markstratigrafin bestod av i regel cirka 0,2 meter tjockt matjordslager, följt av gråbrun siltig lera (se figur 9). I vissa delar av undersökningsområdet övergick leran i något finare siltig sand. I några av de nordvästliga schakten kunde en lagerföljd observeras, bestående av 1–2 lager siltig eller grusig sand ovanpå leran (se bilaga 1 samt figur 10). Detta tolkas som naturligt påförda transgressionslager.

I schakt 292 påträffades två flintor och ett diabasavslag. Dessa samlades inte in. I övrigt påträffades inget arkeologiskt material inom förundersökningsområdet.

Figur 8. Översikt över samtliga förundersökningsschakt. Skala 1:500.

Figur 9. Arbetsbild över schakt 222. Foto mot N.

Figur 10. Schakt 296 i profil. Foto mot N.

Tolkning

Utifrån undersökningresultatet står det klart att boplatsen L1966:621 inte sträcker sig inom förundersökningsområdet, samt att boplatsen L1966:5417 inte har en utbredning som går in i förundersökningsområdet.

Resultat gentemot undersökningsplanen

Målet med förundersökningen var att fastställa huruvida fornlämningar påverkades av det aktuella byggföretaget. Det målet har uppfyllts.

Antikvarisk bedömning

Inga fynd eller anläggningar påträffades inom undersökningsområdet. Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ rekommenderar inga ytterligare antikvariska åtgärder inom det undersökta området. Inget lagskydd kvarstår för den del av fornlämningen L1966:621 som ligger inom undersökningsområdet.

Observera att ytterligare arkeologiska undersökningar kan komma att behövas utanför det aktuella undersökningsområdet vid eventuella framtida exploateringar.

Källor

Litteratur

- Andersson, Stina och Wigforss, Johan 2004 Senmesolitikum i Göteborgs- och Alingsåsområdena. Göteborgs Universitet 2004.
- Hellgren, Mats och Stenhaus, Belinda 2016 Flinta i trädgårdslandet. Arkeologisk förundersökning, RAÄ Ödsmål 93 :1, Starrkärr 2 :14, Ödsmål socken, Stenungsunds kommun. Västarvet kulturmiljö/Lödöse museum. Rapport 2016:37.
- Sarauw, Georg 1920 Göteborgs stadsmuseum, Arkeologisk arkivrapport nr 1920:3

Digitala källor

- Fornsök 2022 <https://app.raa.se/open/fornsok>

Bilagor

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Alla måttangivelser är i meter.

ID	Längd x Bredd	Matjordsdjup	Alvmaterial	Kommentar
S200	1,4 x 7 meter	0,2 meter matjord, därunder gråbrun siltig lera med enstaka stenlyft.	Silt, Lera	Foto mot norr.
S205	1,4 x 6 meter	0,3 meter matjord, därunder gulgrå siltig lera med fickor av sand med järnutfällning. En dränering genomkorsar schaktet.	Silt, Lera	Foto mot norr.
S209	1,4 x 4,5 meter	0,2 meter matjord, därunder gulbrun siltig lera.	Silt, Lera	Foto mot so.
S214	1,4 x 4,5 meter	0,3 meter matjord, därunder gulbrun siltig lera. Rikligt med spår av rötter.	Silt, Lera	
S218	1,4 x 5,6 meter	0,2 meter matjord, ca 0,1 meter brun siltig sand, troligen ett äldre odlingslager, därunder gulbrun siltig lera. Rikligt med järnutfällningar i alven.	Silt, Lera	
S222	1,4 x 7 meter	0,2 meter matjord, ca 0,1 meter brun lätt humös siltig sand, troligen ett äldre odlingslager, därunder gulbrun siltig lera.	Silt, Lera	Foto mot norr.
S228	1,4 x 5,5 meter	0,3 meter matjord, ca 0,1 meter brun lätt humös siltig sand, därunder gulgrå siltig sand. Alven tycks bestå av fin siltig havsbottensand, skiljer sig från övriga schakt där alven till större del består av lera.	Sand, Silt, Lera	Foto mot norr.
S232	1,4 x 6,5 meter	0,2 meter matjord, ca 0,1 meter brun humös och lätt torvig sand, därunder gulgrå siltig lera varvat med fickor av sand	Sand, Silt	Foto mot SV
S236	1,4 x 5,7 meter	0,4 meter matjord, därunder rödaktig siltig lera.	Silt, Lera	Djupt matjordslager med inslag av tegel, ger intryck av recent påfyllt. Låglänt del av äldre åkermark, sumpigt och tränger upp vatten.
S242	1,4 x 4,5 meter	0,2 meter matjord, 0,05-0,1 brun humös sand, därunder gulgrå siltig lera.	Sand, Silt, Lera	Foto mot norr.
S261	1,8 x 3,5 meter	0,1 meter matjord, 0,08 meter ljusgrå siltig sand, 0,15 meter gråbrun siltig lera, därunder gulgrå lera.	Sand, Silt, Lera	I schaktets södra del är större andel matjord, som tycks påford uppifrån. schaktet drogs precis nedanför den kulle som till stor del tycks bildad av påförda massor i sen tid.

ID	Längd x Bredd	Matjordsdjup	Alvmaterial	Kommentar
S278	1,4 x 3,7 meter	0,2 meter matjord, 0,2 meter mörkbrun siltig lera, därunder gulgrå lera.	Silt, Lera	Mycket vattensjukt, vatten tränger upp i schaktets södra del. Schaktet drogs nära intill foten av den kulle som till stor del byggts upp av påfört material.
S292	1,4 x 3 meter	0,2 meter matjord, 0,1 meter brungrå siltig sand, därunder gulgrå siltig lera.	Sand, Silt, Lera	Foto mot SV.
S296	1,4 x 3,6 meter	0,1 meter matjord, 0,2 meter ljusare gråbrun grusig sand (lager 2), 0,2 meter mörkare gråbrun något finare sand (lager 3), därunder ljus fin kompakt sand, troligen avsatt i samband med isälsavsavmältning. De övre lagren sand möjliggen avsatta i samband med transgression (lager 3) respektive utfallslager (lager 2).	Sand, Silt, Lera	Två flintor och ett diabasavslag framkom, ca 10-15 meter ner i lager 2.
S300	1,4 x 3,2 meter	0,1 meter matjord, ca 0,2 meter gråbrun grusig sand (möjliggen samma lager som lager 2 i S296), därunder ljus fin kompakt sand, troligen isälsavsavmältning.	Grus, Sand, Silt	Översiktsfoto mot SO.
S323	1,4 x 2,5 meter	0,2 meter matjord, ca 0,25 meter gråbrun grusig sand, därunder gulgrå siltig lera.	Sand, Silt, Lera	Rikligt med rötter. Översiktsfoto mot SO.
S327	1,4 x 5,7 meter	0,1 meter matjord, 0,2 meter rödbrun siltig sand, 0,1 meter ljusbrun siltig sand, 0,2 meter gråbrun siltig sand, därunder gulgrå lera.	Sand, Silt, Lera	Översiktsfoto mot N.
S349	1,4 x 3,5 meter	0,25 meter matjord, 0,05-0,1 meter gråbrun grusig sand, därunder gulgrå siltig lera.	Sand, Silt, Lera	

